

Mr.sc. Hajrullah Mustafa

NDËRMJETËSIMI NË SISTEMIN E DREJTËSISË SË REPUBLIKËS SE KOSOVËS DHE EFEKTSHMERIA POZITIVE E TIJ

ABSTRAKT

Në kuptim të përgjithshëm mund të themi se konflikti përkufizohet si situatë në të cilën individët nuk pajtohen apo kanë, nevoja, interesa apo vlera të ndryshme, të cilat rezultojnë me mospajtim, mosbesim dhe tensione në mes tyre. Në situata të tilla, shpesh njerëzit mendojnë se forma më e zakonshme e zgjedhjes së konfliktit është përmes procedurës formale gjyqësore.

Megjithatë, gjykimi nuk është mjete i vetëm i zgjedhjes efektive të kontesteve në mes palëve të ndryshme.

Forma më themelore e zgjedhjes së kontestit është ajo e negociimit, që kryesisht përfshinë diskutimet në mes të palëve të interesuara me qëllim të pajtimit të mendimeve të ndryshme, apo së paku të kuptojnë qëndrimet e ndryshme të cilat ata i kanë.

Kështu, në një kuptim të përgjithshëm, *ndërmjetësimi* mund të përkufizohet si “*negocim i kryer me ndihmën e palës së tretë*”. Me fjalë tjera, *ndërmjetësimi është një veprimtari jashtëgjyqësore që realizohet nga një person i tretë (ndërmjetësi) për zgjedhje të mosmarrëveshjeve ndër mjete subjekteve të së drejtës në pajtim me kushtet e parashikuara me ligj.*

Fjalët kyçe: Palët, konflikti, kontesti, negociimi, ligji, gjykata, prokuroria, ndërmjetësimi, komunikimi, marrëveshja.

1. Vështrim i Përgjithshëm mbi Ndërmjetësimin

Dinamika e shpejt e zhvillimit ekonomik dhe ndryshimeve shoqërore, në botën bashkëkohore, e edhe në vendin tonë, në këto vitet e fundit është e karakterizuar me rritjen e numrit të madhë të mos marrëveshjeve dhe konflikteve të shumta ndër njerëzore. Pjesa më e madhe e tyre janë të determinuara nga rrjedhat impulsive të jetës të shkaktuara pas ndryshimeve të mëdha në shoqërinë bashkëkohore, sidomos nga dhjetëvjetëshi i fundit të shekullit të kaluar e tutje. Gjithashtu interferimet që shkakton zhvillimi shoqëror i bazuar në një ekonomi tregu ku duhet domosdo të bashkëjetojnë dhe veprojnë interesa të shumta edhe private edhe publike.

---

* Autori i këtij shkrimi, Mr.sc Hajrullah Mustafa është mësimitdhënës i shkencave juridike administrative

Padyshim, zhvillimi i këtyre rrjedhave shoqërore, shkakton edhe mospajtime, konteste dhe konflikte në mes të palëve të ndryshme. Në një kuptim të përgjithshëm mund të themi se *konflikti* përkufizohet si situatë në të cilën individët nuk pajtohen apo kanë nevoja, interesa apo vlera të ndryshme, të cilat rezultojnë me mospajtim, mosbesim dhe tensione në mes tyre. Më konkretisht “konflikti është fakti, ajo që ndodh dhe që nuk perceptohet njësoj nga të dyja palët. Është e kuptueshme që perceptimi varet nga shumë faktor. Të tillë janë makro dhe mikro mjedisi në të cilin ai person është rritur, edukuar, stereotipat dhe paragjykimet të caktuara, të formuara nga ajo përvojë vetjake, ose e jetës së të tjerëve, të tillë si prindërit, motrat vëllezërit, të afërmit madje ndonjëherë edhe nga ata që duken pa ndikim në një moment të caktuar, por mund të kenë dhënë ndikimin e tyre në një deformim të caktuar”¹¹.

Ne situata të tilla konfliktuale, shpesh njerëzit mendojnë se forma më e zakonshme e zgjidhjes së konfliktit është përmes *procedurës formale gjyqësore*.

Shteti posedon me monopolin e përdorimit të forcës, dhe venë në dispozicion gjykatat të cilat aplikojnë procedurat e përcaktuara me ligj për të zgjidhur kontestet në mes të personave, dhe zbatuesmerinë e vendimeve të marra nga gjykatat, gjithsesi e siguron shteti përmes aparatit të tij administrativ. Megjithatë, gjykimi nuk është mjeti i vetëm i zgjidhjes efektive të kontesteve në mes palëve të ndryshme.

Forma më themelore e zgjidhjes së kontestit është ajo negociimit, që kryesisht përfshinë diskutimet në mes të palëve të interesuara me qëllim të pajtimit të mendimeve të ndryshme, apo së paku të kuptojnë qëndrimet e ndryshme të cilat ata i kanë.

Kështu, në një kuptim të përgjithshëm, *ndërmjetësimi* mund të përkufizohet si “*negocim i kryer me ndihmën e palës së tretë*”, apo “*një formë e ndihmës nga pala e tretë për të zgjidhur një kontest*”. Me fjalë tjera, “*ndërmjetësimi është një veprimtari jashtëgjyqësore që realizohet nga një person i tretë (ndërmjetësi) për zgjidhje të mosmarrëveshjeve ndërmjet subjekteve të së drejtës në pajtim me kushtet e parashikuara me ligj*”¹²

Nga kjo mund të theksojmë se ndërmjetësimi në esence, është vetëm një negociim ku përfshihet një palë e tretë e njohur në procedurën efektive të

¹¹ Drejtësia Restauruese dhe Ndërmjetësimi në Zgjidhjen e Konflikteve Penale, *Manual Për Gjyqtar dhe Prokuror*: Botim nga UNICEF, Komisioni Evropian dhe Sida Tirane, 2007 fq.44.

¹² Ligji numër 03/L- 57 Për Ndërmjetësimin: Gazeta Zyrtare e Republikës së Kosovës Nr.41 e date: 1 Nëntor 2008

negocimit, dhe që ka për qëllim të ndihmoj personat në konflikt, të koordinojnë aktivitetet e tyre dhe të jenë sa më efektiv në arritjen e marrëveshjes në mes tyre. Në këtë procedurë dhe në këtë veprimtari del në pah roli i palës së tretë përkatësisht i ndërmjetësit nga edhe kjo veprimtari emërtohet si ndërmjetësim apo veprimtari ndërmjetësimi.

Roli dhe rëndësia e tij gjithsesi mbetet vetëm që të lehtësoj zgjidhjen e kontestit dhe arritjen e marrëveshjes në mes të palëve në kontest. Autoriteti i ndërmjetësit nuk guxon të reflektoj fuqinë e imponimit për vendimin tek palët, por vetëm ushtron një formë të zgjatur të një negociimi në mes tyre, sepse të drejtën në vendimmarrje, e kanë vetëm palët në kontest, që finalizohet me aktin final të nënshkrimit të marrëveshjes. Pikërisht për këtë, ndërmjetësi duhet të jetë palë neutrale përkatësisht, person që lehtëson negociimin në mes palëve në konflikt, duke begatuar mungesën në komunikim, duke shtruar një perspektive dhe një dimension tjetër të kontestit por edhe duke pasuruar atë me ofrimin e ideve të reja, gjithherë të fokusuar në drejtim që palët të jenë sa më afër një marrëveshje miqësore të kontestit të tyre.

Esenca, kuptimi dhe filozofia e ndërmjetësimit qëndron në faktin se mosmarrëveshjet në mes njerëzve, janë gjithherë pjesë e pa ndarë e zhvillimit të jetës normale. Mos marrëveshjet, burojnë si pasoje e keqkuptimeve. Prandaj, me rëndësi është si duhet t'i qasemi dhe të trajtojmë ato. Çdo trajtim konstruktiv dhe përmbajtësor, ofron mundësinë për përparim, zgjidhje të konfliktit, dhe arritjen marrëveshjeve në mes palëve. Në të kundërtën ato mundën që të shndërrohen në konflikt që pastaj të jetë i rrezikshëm dhe i dëmshëm për jetën normale të palëve.

Bazuar në këtë mund të konstatohet se palët, gati gjithherë janë të interesuara për arritje të marrëveshjeve. Megjithatë, për të arritur këtë, nevojitet një person që ndërmjetëson, pra ndërmjetësuesi i cili padyshim bëhet si ideator në zgjidhjen e konflikteve në mes tyre.

Katalizatori kryesor në suksesin e ndërmjetësimit si veprimtari, gjithsesi mbetet zhvillimi dhe perfeksionimi i aftësive të larta komunikuese. Aftësitë e mira të komunikimit padyshim janë mjeti më me ndikim në ndërmjetësim. Nëse ndërmjetësuesi gjate seancës së ndërmjetësimit komunikon me profesionalizëm të lartë, vetëbesim, sinqeritet dhe ndjeshmëri, gjithsesi krijohen mundësitë shume reale për arritjen e marrëveshjeve në mes palëve. Ndërmjetësimi nuk është asgjë tjetër por ne thelb është vetëm dialogu ose negociimi me përfshirjen e një të treti, ku përmes qëndrimeve dhe komunikimit të barabartë por të qartë u tregon palëve se marrëveshja është e tyre dhe se ata vetë janë "zot" në zgjidhjen e konfliktit në mes tyre. Ndërmjetësimi realizohet përmes disa fazave dhe me të drejtë kjo veprimtari shpesh herë përshkruhet si *"rruga e krijimit shkallë-*

shkallë e rendit dhe bashkëpunimit midise palëve”¹³..

Prandaj, mund të konstatojmë se kur të gjitha çështjet që janë pjesë e konfliktit do të zgjidhen përmes ndërmjetësimit, krijohen gjasa shume reale se sukcesi i arritur do të rezistoj testit të kohës, duke u cilësuar si një avantazh të cilin e ka ky proces, më tepër se sa zgjidhjet gjyqësore.

2. Përcaktimi dhe Definimi Juridik i Ndërmjetësimit në Republikën e Kosovës

2.1.Ligji Për Ndërmjetësim

Duke u bazuar ne rolin dhe rëndësinë që ka procedura e ndërmjetësimit në sistemin e drejtësisë, shume vende sot në botën bashkëkohore, kane aplikuar këtë formë të zgjidhjes alternative të mosmarrëveshjeve ne mes palëve, jashtë procedurave gjyqësore, duke miratuar ligje që decdivisht përcaktojnë dhe definojnë këtë veprimtari përmes akteve ligjore. Është një shembull i mirë në Norvegji, ku ndjekja me ndërmjetësues e çështjeve familjare është edhe e detyruar.

*“Origjina e Ndërmjetësimit për zgjidhjen e konflikteve në mënyre paqësore në Kosovë është një institut i ri juridik, ndërsa në të kaluarën është praktikuar edhe në të drejtën Zakonore shqiptare si në Kanunin e Leke Dukagjinit, Kanunin e Arbrit (Kanuni i Skënderbeut) Kanunin e Labit dhe në të drejtën Zakonore Islame” (Sheriatit).*¹⁴.. Ndonëse ka një lidhje të fortë gjenetike midis ndërmjetësimit tradicional dhe atij modern, prapë ka mjaft karakteristika që bëjnë të mundur dallimin ndërmjet tyre. Ndër të tjera mjafton të analizohet pozicioni i palës së tretë në këtë proces. Në qoftë se në ndërmjetësimin “modern”, pronësia e procesit lidhet me palët në konflikt, çka do të thotë se palët janë “zot” i procesit dhe ndërmjetësi thjesht asiston palën që të zhvillojnë zgjidhjet e tyre, në atë tradicional ndihet roli zotërues i palës së tretë, sugjerimet e të cilit kanë autoritet të madh mbi palët. Pra, ekzistojnë dallime të dukshme në mes formës tradicionale dhe asaj moderne të veprimtarisë së ndërmjetësimit. Megjithatë, marrë në përgjithësi ndërmjetësimi sot në botën bashkëkohore, posedon më shumë përparësinë e zgjidhjes së kontesteve të ndryshme në mes të palëve, krahasuar me rrugët dhe mënyrat tjera nga të cilat do të potencoj disa nga ato:

¹³ Gulliver.P.H. Disputes and Negotiation- AcrossCultural Prospective

¹⁴ [http://www.md.ks.net/Ndërmjetësimi si Alternative e Zgjedhjes së Kontesteve në Kosovë](http://www.md.ks.net/Ndërmjetësimi%20si%20Alternative%20e%20Zgjedhjes%20së%20Kontesteve%20në%20Kosovë) :Tryezë Shkencore, Prishtine, 9 mars 2011.

- Zgjidhja arrihet shpejt dhe pa humbur shumë kohë;
- Për fillimin e procedurës së ndërmjetësimit duhet të ekzistoj vullnet i plotë i palëve dhe procedura fillon në momentin kur palët pajtohen për fillimin e saj;
- Kosto e shpenzimeve procedurale është shume e vogël krahasuar me mënyrat e tjera;
- Çështja gjithherë mbahet nën kontroll, ngase palët nën ndërmjetësim kanë plotësisht nën kontroll rezultatin;
- Gjatë ndërmjetësimit, palët edukohen me situatën reale dhe ligjore;
- Zhvillohet komunikim aktiv dhe shume negociata gjate një procesi;
- Procedura e Ndërmjetësimit zgjate deri në 90 dite¹⁵
- Procedura e ndërmjetësimit është e natyrës konfidenciale, pasi qe deklaratat dhe të gjitha informacionet tjera lidhur me procedurën e ndërmjetësimit nuk mund të përdoren si dëshmi në ndonjë procedure tjetër, pa miratimin e palëve.

Ashtu sikurse shume vende të tjera, edhe Kuvendi i Republikës se Kosovës, me qëllim që të krijoj mundësi sa do pak për avancimin e sistemit juridik, por edhe “me qëllim të rregullimit, organizimit, funksionimit si dhe zgjidhjes së kontesteve në mënyre sa me efektive me ndërmjetësim, si dhe duke respektuar historinë tradicionale të ndërmjetësimit në Kosove, *miraton Ligjin mbi Ndërmjetësimin - Ligji Nr.03/L-057, të shpallur me Dekretin Nr.DL-048 -- 2008, date: 03.10.2008*. Miratimi i këtij ligji, edhe pse pak me vonesë, nxiti avancimin e sistemit juridik në Republikën e Kosovës, duke krijuar mundësi të mira në afirmimin e mënyrave, alternative të zgjidhjes së kontesteve në mes të subjekteve juridike edhe jashtë procedurave gjyqësore, pasi që në realitetin aktual të Kosovës, procedurat në gjykatat janë shumë të stërzgjatura, të kushtueshme, të ngarkuara dhe mjaft komplekse. Ky ligj, i cili tani rregullon në përgjithësi procedurën e ndërmjetësimit, themelimin, organizimin, funksionimin e Komisionit të Ndërmjetësimit si dhe të drejtat, detyrat dhe përgjegjësit e ndërmjetësuesve në nivel të shtetit, gjithsesi shënon një hap me rëndësi në sistemin e drejtësisë së Republikës së Kosovës.

Pa hyre në analizën dhe interpretimin e detajuar të këtij ligji, do të ndalem vetëm në disa çështje me rëndësi. Kështu, *Neni 15- Konflikti i interesit ku Ligji në mënyrë shumë konkrete përcakton se "Ne rast se paraqitet konflikt i interesave, ndërmjetësuesi përjashtohet nga procedura e ndërmjetësimit, përveç nëse palët, pasi të jenë të informuar për ekzistimin e rrethanave te tilla, janë pajtuar qe ai te zhvilloj procedurën*¹⁶..

¹⁵ Ligji Nr.03/L-057- Ligji Mbi Ndërmjetësimin, Neni-13

¹⁶ Po aty, fq,107.

Në vazhdimësi, në ligj përcaktohet, Themelimi i Komisionit për Ndërmjetësim dhe kompetencat e tij, (Kreu i IV- neni 17) Komisioni i Ndërmjetësimit themelohet nga Ministria e Drejtësisë (Neni 17.1.) dhe përbehet nga Kryetari dhe katër (4) anëtarë (Neni 17.2.i këtij ligji). Ndërsa anëtarët e Komisionit për Ndërmjetësim, përkatësisht subjektet që përfaqësohen në Komision janë:

- a) Ministria e Drejtësisë;
- b) Këshilli Gjyqësor i Kosovës;
- c) Këshilli Prokurorial i Kosovës;
- d) Oda e Avokateve të Kosovës;
- e) Ministria e Punës dhe Mirëqenies Sociale(Neni-18.1.)

Po kështu, një vend të veçantë në këtë ligj, zen edhe përcaktimi kushteve të kërkuara për ndërmjetësit të përfshira në *Kreun e V- neni 22.1 – 22.5*.

Prandaj, në kuptim të plotë të fjalës, miratimi i këtij ligji, por edhe akteve tjera nënligjore të cilat janë të domosdoshme për të materializuar në mënyrë sa me pozitive, gjithësesi janë suksese dhe nisma për një reformim të sistemit juridik në Kosovë

Gjithherë mbetet fakt i pamohuar *se dhënia e mundësisë palëve për të zgjidhur mosmarrëveshjet brenda ndërmjetësimit është një alternative e dobishme. Kjo kërkon jo vetëm kontributin e ndërmjetësve si të tillë, por të të gjithë komunitetit të juristëve dhe të atyre që e kuptojnë mirë se qasja të drejtësia qëndron gjithashtu tek realizimi në kohë i së drejtës, sepse “drejtësia e vonuar është drejtësi e mohuar”¹⁷.*

Çështje me rëndësi nga i cili më së tepërmi varet suksesi i ndërmjetësimit, janë aftësitë komunikuese të ndërmjetësit, pa të cilat nuk mund që të paramendohet efikasiteti dhe suksesi në këtë proces. Komunikimi në mes të njerëzve gjithherë përmban mesazhe jo verbale (mimika, lëvizje trupore etj.) por edhe mesazhe verbale të shprehura përmes fjalëve. Megjithatë në këtë dimension, shpesh ka dhe hasen edhe keq kuptime, dhe pikërisht kjo e venë në rend të parë rëndësinë që kanë aftësitë komunikuese e sidomos të ndërmjetësuesit. *Aftësitë komunikuese që kërkohen nga ndërmjetësi, i cili ndërhyjnë në një situatë konflikti në mënyrë të suksesshme janë këto në vijim:*

- Qëndrim profesional;
- Aftësi të forta verbale dhe jo verbale;
- Aftësi të forta dëgjimi¹⁸.

---

¹⁷ Drejtësia Restauruese edhe Ndërmjetësimi në Zgjidhjen e Konflikteve Penale, *Manual Për Gjyqtar dhe Prokuror*, Botim nga UNICEF, Komisioni Evropian dhe Sida, Tirane, 2007, fq.51.

¹⁸ Po aty, fq.46.

Zbatimi dhe respektimi i këtyre parimeve gjatë një procesi të ndërmjetësimit padyshim që paraqiten edhe si indikatorët kryesor për suksesin dhe efikasitetin e ndërmjetësimit.

2.2.Efektët Pozitive te Ndërmjetësimit në Republikën e Kosovës

Sipas analizave dhe raporteve të marra, miratimi i Ligjit mbi Ndërmjetësimin në Republikën e Kosovës dha efekte pozitive në realitetin e Kosovës. Ky ligj qytetarëve iu dha një mundësi dhe një mekanizëm të zgjidhjes së mos marrëveshjeve përmes instrumenteve jashtë gjyqësore, mundësoi uljen e numrit potencial të lëndëve nëpër gjykatat e rregullta të Kosovës, nxiti qasjen më të madhe në drejtësi si dhe mundësinë për një sundim dhe funksionim më efikas të ligjit. Efektet dhe përfitimet e ndërmjetësimit në mes tjerash janë :

- Efienca, (Shumica e rasteve janë zgjidhur brenda disa seancave)
- Qëndrueshmëria, (Ndërmjetësimi ofron zgjidhje të qëndrueshme)
- Konfidencialiteti, (Palët dhe ndërmjetësuesit ruajnë konfidencialitetin e procesit) dhe
- Suksesi (Përqindja e rasteve të suksesshme është shumë e lartë dhe në ngritje e sipër)

Në zhvillimin, afirmimin dhe avancimin sa më të mirë të procesit të ndërmjetësimit e kanë Qendrat e Ndërmjetësimit në Republikën e Kosovës. Këto Qendra të konsoliduara pas miratimit të Ligjit, të koordinuara në harmoni me Komisionin për Ndërmjetësim dhe të mbështetura nga Ministria e Drejtësisë së Kosovës por edhe partner tjerë ndërkombëtar funksionojnë në 6 qytetet të Kosovës. Fokusi i veprimtarisë së tyre përqendrohet në implementimin e këtyre objektivave në nivelin e territorit të tyre siç janë:

- Bëjnë pranimin, planifikimin dhe menaxhimin e rasteve;
- Japin mbështetje për ndërmjetësuesit në koordinimin dhe implementimin e aktiviteteve përmes:
  - Krijimit dhe menaxhimit të bazës së të dhënave për çështjet e ndërmjetësuesve në ndërmjetësim;
  - Promovimit të inovacionit dhe efektivitetit në ndërmjetësim;
- Mban konfidencialitet të të gjitha aktiviteteve të rastit dhe informimit të klientit;
- Promovon ndërmjetësimin si zgjidhje alternative të kontesteve;
- Zhvillon dhe zbaton trajnime për ndërmjetësues;
- Lehtëson marrëdhënien e punës me gjyqtarët, avokatet, punëtorët social, ofruesit e shërbimeve dhe profesioniste të tjerë dhe individët e përfshirë

në procesin e ndërmjetësimit;

- Organizon dhe koordinon aktivitetet e Qendrës për Ndërmjetësim në përputhje me protokollet e ndërmjetësimit, rregullave dhe rregulloreve sipas Ligjit për Ndërmjetësim.

Efektet e veprimtarisë së Qendrave për Ndërmjetësim, pasqyrohen me të dhënat në vazhdim.

Tabela1.- Të dhënat për rastet e referuara për ndërmjetësim në nivel të vendit për vitin 2013*.

2013	Prishtinë	Ferizaj	Gjakovë	Pejë	Gjilan	Mitrovicë	Total
Raste të referuara nga Gjykata	86	139	57	75	70	4	431
Raste të referuara nga Prokuroria	74	/	6	/	/	/	80
Raste me vet Referim	2	7	3	/	/	7	19
Të referuara gjithsej për Ndërmjetësim	162	146	66	75	70	11	530
Të zgjidhura gjithsej	145	40	34	28	45	11	303
Të pazgjidhura gjithsej	3	21	24	19	17	/	84
Në proces (shifra e totalit varion)	/	2	4	48	9	/	63

*<http://www.md-ks.net>

Tabela 2. – Paraqitja grafike e të dhënave në nivel të vendit për vitin 2013

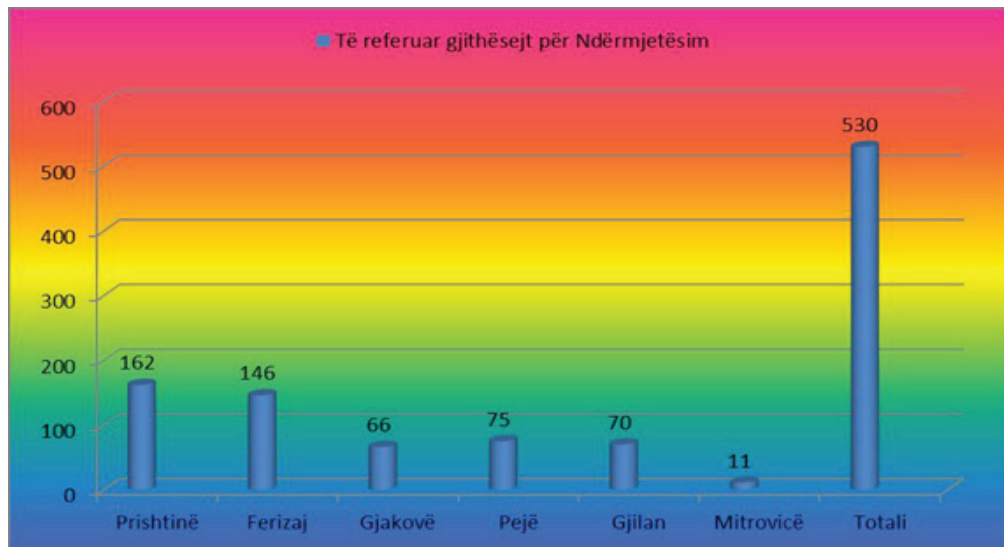
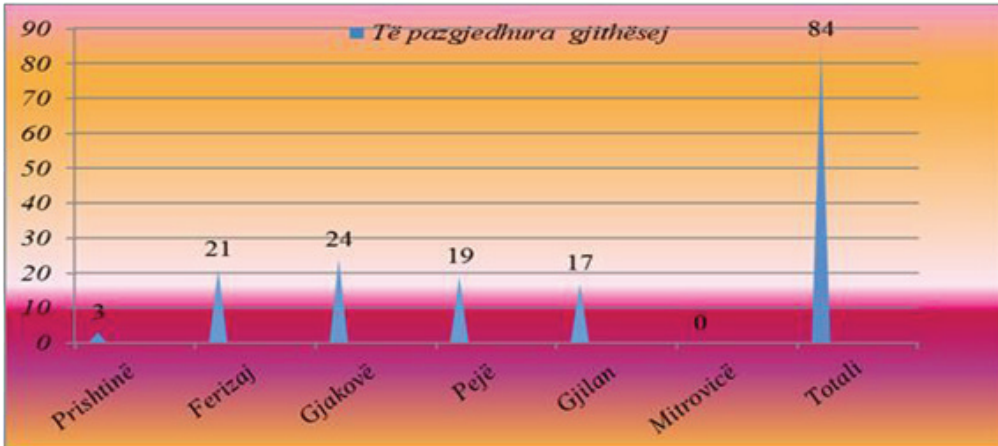

Tabela 3. Praqitja grafike e të dhënave për rastet e pa zgjidhura të ndërmjetësimit ne nivel vendi për vitin 2013

Analiza e të dhënave, konform raportit nga gjashtë Qendra të Ndërmjetësimit në Kosovë për vitin 2013, argumenton mes tjerash faktin se:

- Ka një ngritje të përgjithshme të interesimit të palëve për ndërmjetësim nga se janë referuar **530** raste, nga te cilat me suksese janë zgjedhur **303 ose 57.16%**, duke treguar efekt pozitiv por edhe avantazh, krahasuar me **84 ose 15.84%**, të rasteve të pa zgjidhura.
- Këto të dhëna tregojnë se përkundër efekteve pozitive që janë në ngritje e sipër, ende është interesim i vogël i rasteve të paraqitura me **vete referim**, (pra ende dominojnë rastet e referuara vetëm nga gjykatat dhe prokuroritë) sepse përmes kësaj forme në nivel të vendit për vitin 2013, ishin vetëm **19 ose 3.58 %**, nga numri total i tyre;
- Bazuar në këto të dhëna dhe duke u shërbyer me metodën krahasimore, bie në sy, Prishtina dhe Ferizaj. Këto qytete, ndonëse kanë ndryshime të mëdha në mes veti për kah numri i banorëve, rastet e referuara për ndërmjetësim janë shumë të afërta. Në Ferizaj kemi vetëm **16 apo 3.01%** me pak raste të referuara për ndërmjetësim, edhe pse Prishtina ka për disa herë numër më të madh të banorëve.
- Megjithatë, në aspektin e zgjidhjeve me sukses të rasteve, shihet dallim shumë i madh në mes këtyre qyteteve. Prishtina nga **162 raste**, me sukses janë zgjidhur **145 ose 89.50%** që vërtet është një sukses shumë i mirë, ndërsa në Ferizaj nga **146 raste** të referuara, janë zgjidhur vetëm **40 ose 27.39 %**, që është përqindje shumë e vogël. Tek rastet me vetë referim, në mes këtyre dy qyteteve kishte prapë dallime. Në Prishtinë kishim **2 raste** ndërsa në Ferizaj **7 raste**, aq sa kishte edhe Mitrovica.
- Një karakteristike tjetër shihet tek qyteti i Mitrovicës, që në realitetin e ri të Kosovës, dallohet me shumë rrjedha të veçanta socio politike. Ne

procesin e ndërmjetësimit kishim **11 raste** të referuara, nga te cilat 7 ishin përmes vetë referimit, dhe te gjitha te zgjidhura. Ky rezultat tregon edhe për një punë të suksesshme të Qendrës për Ndërmjetësim të Mitrovicës.

- Një efektivitet akoma i vogël i rasteve të ndërmjetësimit dhe zgjidhjeve pozitive të kontesteve sipas këtyre të dhënave shihet tek qyteti i Pejës. Numri total i rasteve të referuara është **75**, nga te cilat janë zgjidhur vetëm **28 ose 37.33%** ndërsa nuk janë zgjidhur **19 apo 25.33%** të rasteve, ndonëse në proces të zgjedhjes ishin edhe **48 raste**.
- Në Gjakovë dhe Gjiilan, rastet e zgjidhura me sukses, tregojnë index pozitiv sepse më tepër se gjysma e rasteve të referuara kanë arritur marrëveshje, ndonëse ende ka nevojë për një sensibilizim më të madh të opinionit për ngritje të performances së më tutjeme të ndërmjetësimit në këto qytete.

3. Përfundim

Ndërmjetësimi është veprimtari dhe alternativë e rëndësishme për zgjedhjen e konflikteve në mes palëve. Megjithatë procesi i ndërmjetësimit ka qëllime shumë më të mëdha se sa thjesht vetëm nxitjen e zgjedhjeve konsensuale, ndonëse kjo përmban edhe objektiven dhe qëllimin final. Duke elaboruar procesin e ndërmjetësimit, mundemi të shohim shume avantazhe, nga te cilat do të përmendim vetëm disa nga ato:

- Ndërmjetësimi nuk ofron vetëm një pajtim të thjesht të palëve. Ndërmjetësimi ka për qëllim të ndihmoj palët që të arrijnë një zgjedhje funksionale, e cila do të jetë në favorin e tyre, të përmirësoj komunikimin midis tyre, dhe të nxisë ndarjen e drejtë dhe racionale të përgjegjësive aktuale dhe në perspektive.

- Ndërmjetësimi u ofron palëve të përfshira në konflikt zgjedhje afatgjatë dhe përmes një afati të shkurtër kohor. Zgjedhja e konflikteve në mes palëve, përmes procesit të ndërmjetësimit, mundësohet që të zgjidhet në një afat kohor të shkurtër dhe të shpejt, duke u dalluar nga çdo procedure tjetër. Ky proces padyshim, mundëson shmangiet nga zvarritjet e gjata pranë organeve të drejtësisë, duke minimizuar dukshëm kohen dhe kostot financiare. Për çështjet e referuara nga gjykatat dhe prokuroria, procedura e ndërmjetësimit në Republikën e Kosovës zgjate deri në '90 dite.

- Procesi i ndërmjetësimit është proces me një kosto modeste financiare krahasuar me procedurat tjera të drejtësisë.

- Ndërmjetësimi mundëson që palët që kane mosmarrëveshje të kenë pozita

te barabarta. Gjatë të procesit të ndërmjetësimit palët luajnë rol aktiv dhe të barabartë, duke i edukuar me ndjenjën e tolerancës dhe mirëkuptimit. Në këtë proces, palët shmangin pasigurinë që shpesh përjetohen në gjykatë, si rezultat edhe i vendimeve “arbitrare” në gjykimin e tyre.

- Procesi i ndërmjetësimit u jepe mundësi palëve, të njohin opsionet e njëra tjetrës, me transparence. Komunikimi dhe gjuha e përdorur gjate seancës së ndërmjetësimit, është e thjeshte dhe e afërt ku palët kuptojnë dhe zhvillojnë dialogun ne favor të një zgjedhje efektive dhe te dobishëm për të dy palët.

Duke u bazuar në këto dhe shume avantazhe tjera qe karakterizohet procesi i ndërmjetësimit, sot aplikohet ne shume vende sot në boten bashkëkohore, prandaj edhe ne Republikën e Kosovës, e cila ne vitin 2008, ka miratuar Ligjin dhe aktet tjera nënligjore. Kontribut dhe avancim të kësaj sfare janë duke treguar, konstituimi dhe funksionimi i Qendrave për Ndërmjetësim në gjashtë qytete e mëdha të Kosovës, duke organizuar dhe koordinuar aktivitetet e tyre ne harmoni me Ligjin për Ndërmjetësim si dhe duke sensibilizuar opinionin publik, për mundësitë që ofron ndërmjetësimi në zgjedhjen e konflikteve, qëndrueshmërinë, dhe përfitimet afatgjatë te palëve dhe duke krijuar impakt thelbësor në cilësinë e zhvillimit te jetës se tyre.

BIBLIOGRAFIA:

I. Literatura:

Drejtesia Restauruese dhe Ndërmjetësimi në Zgjidhjen e Konflikteve Penale: Manual Për Gjyqtar dhe Prokuror: Botim nga UNICEF, Komisioni Evropian dhe SidaTirane 2007, Gullive.P.H.:Disputes and Negotiation- Across Cultural Prospective.

II. Aktet juridike:

Ligji numër 03/L- 57 Për Ndërmjetësimin: Gazeta Zyrtare e Republikës së Kosovës, Nr.41 e datës:1 Nëntor 2008.

III. Faqet elektronike:

[http://www.md.ks.net//Ndermjetesimi si Alternative e Zgjedhjes se Kontestëve ne Kosove:Tryeze Shkencore, Prishtine, 9 mars 2011.](http://www.md.ks.net//Ndermjetesimi%20si%20Alternative%20e%20Zgjedhjes%20se%20Kontestëve%20ne%20Kosove:Tryeze%20Shkencore,%20Prishtine,%209%20mars%202011.)

[http://www.md.ks.net//Ndermjetesimi/Evidenca e rasteve për 2013](http://www.md.ks.net//Ndermjetesimi/Evidenca%20e%20rasteve%20për%202013)
www.mediation-mitrovica.or

